

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W ZAKŁADZIE POPRAWCZYM
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki - sporządzenie dokumentacji.
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy terapeutycznej i wychowawczej.
3. Praktyka pomocnicza według harmonogramu wychowawcy danej grupy w jednej grupie wychowawczej oraz prowadzenie (samodzielne) zajęć wychowawczych (np. organizacja czasu wolnego wychowankom – udokumentować w dzienniczku).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. M. Bernasiewicz, M. Noszczyk-Bernasiewicz, Red., *Dobre praktyki resocjalizacyjne w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich w Polsce*, Katowice 2018.
2. P. Frąckowiak, *Kapitał resocjalizacyjny zakładu poprawczego*, Kraków 2017.
3. P. Chomeczyński: *Działania wychowanków schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych. Socjologiczna analiza interakcji grupowych*. Łódź 2014.
4. M. Noszczyk-Bernasiewicz, *Nieletni przestępcy w percepcji personelu i nadzoru resocjalizacyjnego oraz studentów resocjalizacji*. Katowice 2010.

➤ **Zadania szczegółowe praktyki (na bieżąco należy prowadzić dzienniczek)**

1. Ogólna charakterystyka pracy resocjalizacyjnej placówki, jej celów i zadań na podstawie udostępnionej dokumentacji,
2. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami w jednej grupie wychowawczej. Wybranie jednego wychowanka do obserwacji ciągłej i prowadzenie obserwacji do końca praktyki lub analiza *case study*.
3. Praktyka pomocnicza podczas dyżuru wychowawcy-opiekuna. Zapoznanie się i analiza dokumentacji jednej grupy wychowawczej.
4. Praktyka pomocnicza podczas dyżuru wychowawcy-opiekuna (każdy dzień musi być odnotowany w dzienniczku).

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. Uzupełniony **dzienniczek praktyki** dokumentujący każdy dzień pobytu w placówce.
2. Analiza sytuacji wybranego wychowanka na podstawie udostępnionej dokumentacji psychologicznej, pedagogicznej, wywiadów i obserwacji własnych.
3. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).**
4. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W ZAKŁADZIE KARNYM (ARESZCIE ŚLED CZYM)
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Uwagi wstępne**

1. Student ze skierowaniem z uczelni zgłasza się u dyrektora Zakładu Karnego i po przedstawieniu programu praktyki uzgadnia szczegółowy harmonogram praktyki.
2. Student powinien zostać zaznajomiony przez dyrektora o przepisach dotyczących dyscypliny pracy, bhp, zasadach tajemnicy służbowej itp.
3. Student powinien mieć wyznaczonego stałego opiekuna praktyki.

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności ZK (aktywność potwierdzona systematycznie wypełnianym dzienniczkiem oraz opisem wybranego przypadku osadzonego – *case study*).
2. Praktyka resocjalizacyjna w dziale penitencjarnym i ewentualnie w innych wg harmonogramu ustalonego przez dyrektora ZK.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Felczak J., *Polski system penitencjarny. Racjonalizacja kosztów*, Difin SA, Warszawa 2014.
2. Rejman J., *Zmiana w polskim systemie penitencjarnym. Ograniczenia i możliwości*, Difin SA, Warszawa 2013.
3. Przybyliński S., *Więźniowie „niebezpieczni” – ukryty świat penitencjarny*, Kraków 2012.
4. Machel H., *Sens i bezsens resocjalizacji penitencjarnej – casus polski*. Kraków 2007.
5. Szymanowski T. *Recydywa w Polsce. Zagadnienia prawa karnego, kryminologii i polityki karnej*, Warszawa 2010.
6. Kamiński M. M., *Gry więzienne, tragikomiczny świat polskiego więzienia*, Warszawa 2006.
7. Murzynowski, A., *Aktualność idei resocjalizacji w zakładach karnych*. [W:] *Służba więzienna wobec problemów resocjalizacji penitencjarnej*. Ambrozik, W.; Stepniak, P. (red.). Poznań-Warszawa-Kalisz 2004.
8. Maciaszczyk P., *Między prawdą a fikcją*. „Forum Penitencjarne” 2003 nr 4.

➤ **Zadania szczegółowe praktyki**

1. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć resocjalizacyjnych ze skazanymi - prowadzenie dzienniczka praktyk dokumentującego udział studenta w pracy instytucji oraz opis wybranego przypadku osadzonego – *case study*.
2. Ewentualny udział w posiedzeniach zespołu penitencjarnego.
3. Zapoznanie się ze sposobem prowadzenia dokumentacji wychowawcy.

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. Dzienniczek oraz analiza przypadku osadzonego – *case study*.
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).**
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W ŚWIETLICY SOCJOTERAPEUTYCZNEJ
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne**

1. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy terapeutycznej i wychowawczej (opisać w dzienniczku praktyk).
2. Praktyka pomocnicza wg harmonogramu wychowawcy w jednej grupie wychowawczej.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Bernasiewicz M., *Interakcjonizm symboliczny w teorii i praktyce resocjalizacyjnej*, Kraków 2011, s. 119-127.
2. Róg A., *Świetlica socjoterapeutyczna*, W: Brągiel J., Badora S., (red.), *Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej*. Opole 2005.
3. Bernasiewicz M., Wałach M., *O pracy środowiskowej jako alternatywie dla zabiegów resocjalizacyjnych – z doświadczeń praktycznych*, „Chowanna” 2006, nr 2.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy terapeutycznej i wychowawczej placówki. Jej zadania i cele na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji (1 dzień).
2. Wybranie jednego wychowanka do obserwacji ciągłej i prowadzenie obserwacji do końca praktyki (*case study*).
3. Zaznajomienie się ze specyfiką terapii wychowawczej stosowanej w placówce (opisać w dzienniczku praktyk).
4. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami w jednej grupie terapeutycznej.
5. Zaangażowanie się w prowadzenie zajęć zgodnie z harmonogramem wychowawcy, do którego przydzielono studenta.
6. Praktyka wychowawcza powinna odbywać się w ramach obowiązującego tygodniowego limitu godzin pracy dla wychowawcy placówki.

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. Dzienniczek praktyki oraz analiza przypadku.
2. Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).
3. Raport z przebiegu praktyki zawodowej.

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W SĄDZIE REJONOWYM, WYDZIALE RODZINNYM I NIELETNICH
(ZESPOLE KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ LUB
OŚRODKU KURATORSKIM)
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Praktyczne zapoznanie z działalnością kuratorów zawodowych i społecznych.
2. Sprawdzenie własnych predyspozycji do pracy w warunkach środowiska otwartego (lub działalności ośrodka kuratorskiego).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Ustawa z dnia 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz.1071).
2. Bałandynowicz A.: *Probacja. Resocjalizacja z udziałem społeczeństwa*. Wyd. 2. Warszawa 2011.
3. Pytko L., *Pedagogika resocjalizacyjna. Wybrane zagadnienia teoretyczne, diagnostyczne i metodyczne*. Warszawa 2000.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka form pracy sądu rodzinnego i nieletnich, a zwłaszcza kuratorskiej służby sądowej /opisać w dzienniczku praktyki/ lub odpowiednio ośrodka kuratorskiego.
2. Udział w podstawowych formach pracy kuratora rodzinnego - analiza wstępna akt sprawy, rozprawy itp.
3. Praktyka pomocnicza w dziale kuratorów rodzinnych lub w zajęciach organizowanych dla młodzieży w ośrodkach kuratorskich.
4. Asystowanie w czynnościach, jakie kurator podejmuje poza działem kuratorów rodzinnych, a które wynikają z realizacji przez niego nadzoru i zadań resocjalizacyjnych - rutynowe odwiedzanie podopiecznych w domu, kontakt z organizacjami pozarządowymi, OPS, itp.
5. Towarzyszenie kuratorowi sądowemu przy wywiadzie środowiskowym.
6. Udział w wybranych przez praktykanta i zaakceptowanych przez bezpośredniego opiekuna formach pracy Sądu Rodzinnego (lub ośrodka kuratorskiego).
7. Analiza historii jednego wychowanka (*case study*).

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. **Dzienniczek praktyki** oraz *case study* jednego wychowanka.
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).**
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W OŚRODKU REHABILITACYJNO-READAPTACYJNYM DLA
UZALEŻNIONYCH (dorosłych i nieletnich)
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Założenia ogólne**

1. Zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania placówki rehabilitacyjno-readaptacyjnej.
2. Zdobycie wiedzy praktycznej na temat uzależnień oraz terapii i rehabilitacji osób uzależnionych.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Szczepkowski J., *Resocjalizacja młodzieży uzależnionej oparta na potencjalach. W poszukiwaniu rozwiązań instytucjonalnych*, Toruń 2016.
2. Dąbrowska K., *Paternalizm i partnerstwo w relacji terapeutycznej w świetle interakcjonizmu symbolicznego*, [w:] J. Kwaśniewski, (red.), *Profilaktyka społeczna i resocjalizacja*, T.16, Warszawa 2010.
3. Sasin P., *Ośrodek rehabilitacyjno-readaptacyjny dla uzależnionych*, [w:] Brągiel J., Badora S., (red.), *Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej*, Opole 2005.
4. Snella-Mrozik B., *Piektło nie ma dna. Rozmowy z trzeźwymi alkoholikami*. Poznań 2003.
5. Kotański M., *TY zarazileś ICH narkomanią*. Warszawa 1984.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Zapoznanie się z dokumentacją dotyczącą funkcjonowania placówki:
 - struktura organizacyjna,
 - zasady planowania pracy,
 - zasady finansowania,
 - regulamin, plan dnia, ustalenia społeczności terapeutycznej.
2. Zapoznanie się z następującymi zagadnieniami:
 - A. Specyfika choroby alkoholowej i narkomanii. Psychologiczne mechanizmy uzależnień:
 - system nałogowej regulacji uczuć,
 - system iluzji i zaprzeczeń,
 - system dumy i kontroli.
 - B. Podział leczenia na etapy. Programy terapeutyczne dla poszczególnych etapów.
 - C. Formy i metody pracy terapeutycznej.
 - D. Zajęcia edukacyjne:
 - formy, metody,
 - tematyka.
 - E. Możliwości kształcenia w zakresie terapii uzależnień.
 - F. Grupy, stowarzyszenia, punkty, inicjatywy związane z leczeniem uzależnień. Zadania i formy pracy.
 - G. Program dla neofitów, sygnały ostrzegawcze, kryzysy, nawroty.
3. Udział w zajęciach terapeutycznych i edukacyjnych.

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. **Dzienniczek praktyki** oraz **opis przypadku** (*case study*).
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym** (wraz z pieczęcią placówki).
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
(DZIAŁ KURATORÓW DLA DOROSŁYCH)
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Praktyczne zapoznanie z działalnością kuratorów zawodowych i społecznych.
2. Sprawdzenie posiadanych umiejętności w zakresie działań profilaktycznych i resocjalizacyjnych w środowisku otwartym.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. *Ustawa z dnia 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych.* (Dz. U. Nr 98, poz.1071).
2. Bałandynowicz A., *Probacja. Resocjalizacja z udziałem społeczeństwa.* Warszawa 2011.
3. Wójcik D., *Kuratela sądowa. Sukcesy i porażki.* Warszawa 2010.
4. Curyło P., *Rola kuratora sądowego, wykonującego orzeczenia w sprawach karnych, w profilaktyce powrotów do naruszenia porządku prawnego,* [w:] B. Skafiriak, (red.), *Pomoc postpenitencjarna w kontekście strategii działań resocjalizacyjnych,* Kraków 2007.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Charakterystyka pracy kuratorskiej służby sądowej dla dorosłych /opisać w dzienniku praktyki/.
2. Udział w podstawowych formach pracy kuratora dla dorosłych /analiza wstępna akt sprawy, rozprawy itp./.
3. Asystowanie i praktyka pomocnicza w czynnościach, jakie kurator podejmuje w związku z realizacją dozoru, zadań resocjalizacyjnych, czy opieki postpenitencjarnej /rutynowe odwiedzanie podopiecznych w domu, kontakt z organizacjami pozarządowymi, MOPS, itp./.
4. Opis wybranego przypadku (*case study*).

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. **Dzienniczek praktyki** oraz opis wybranego przypadku (*case study*)
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym** (wraz z pieczęcią placówki).
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W MŁODZIEŻOWYM OŚRODKU WYCHOWAWCZYM LUB MŁODZIEŻOWYM
OŚRODKU SOCJOTERAPII
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki - sporządzenie dokumentacji.
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy wychowawczej, terapeutycznej, dydaktycznej, opiekuńczej.
3. Praktyka pomocnicza według harmonogramu wychowawcy danej grupy w jednej grupie wychowawczej oraz prowadzenie /po uzyskanej zgodzie/ zajęć wychowawczych (np. organizacja czasu wolnego wychowankom – udokumentować w dzienniczku).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Siemionow J., *Zmiana przekonań utrudniających adaptację społeczną u wychowanków MOW*, Warszawa 2016.
2. Lisewski R., *Młodzieżowy ośrodek socjoterapii jako ogniwo systemu profilaktyki i terapii dzieci i młodzieży*, „Resocjalizacja Polska”, 2013, nr 5.

➤ **Zadania szczegółowe praktyki (na bieżąco należy prowadzić dzienniczek)**

1. Ogólna charakterystyka pracy resocjalizacyjno-wychowawczej i szkolnej placówki, jej celów i zadań na podstawie udostępnionej dokumentacji.
2. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami w jednej grupie wychowawczej. Wybranie jednego wychowanka do obserwacji ciągłej i prowadzenie obserwacji do końca praktyki.
3. Praktyka pomocnicza podczas dyżuru wychowawcy-opiekuna (każdy dzień musi być odnotowany w dzienniczku).

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. **Dzienniczek praktyki** oraz opis przypadku (*case study*).
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).**
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W OPINIODAWCZYM ZESPOLE SĄDOWYCH SPECJALISTÓW
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki - sporządzenie dokumentacji.
2. Zapoznanie się z realizowanymi w placówce zadaniami związanymi z diagnozą, poradnictwem specjalistycznym i specjalistyczną opieką.
3. Praktyka pomocnicza według harmonogramu pracy pedagoga.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Jarosz E., Wysocka E., *Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania.* Warszawa 2006.
2. Urban B., Stanik J. M., red. *Resocjalizacja. Teoria i praktyka pedagogiczna*, Tom 1. Warszawa 2007, rozdz. 3.
3. Wysocka E., *Diagnoza w resocjalizacji.* Warszawa 2008.

➤ **Zadania szczegółowe praktyki (na bieżąco należy prowadzić dzienniczek)**

1. Ogólna charakterystyka podejmowanej na terenie ośrodka pracy diagnostyczno-poradniczej.
2. Praktyka pomocnicza we wszystkich działaniach podejmowanych przez pedagoga, który realizuje część badań zleczanych przez sąd.
3. Zapoznanie się z metodami badawczymi, jakie stosują pedagodzy w swojej praktyce diagnostycznej (opisać w dzienniczku).
4. Opis diagnozowanego przypadku (*case study*): część pedagogiczna, psychologiczna i psychiatryczna.

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. **Dzienniczek praktyki oraz opis przypadku (*case study*).**
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).**
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

**PROGRAM
PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW SPECJALNOŚCI
PEDAGOGIKA RESOCJALIZACYJNA Z PENITENCJARYSTYKĄ
W OŚRODKACH PRACY WYCHOWAWCÓW PODWÓRKOWYCH
I/LUB STREETWORKERÓW
w wymiarze 60 godzin**

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności ośrodka, w którym pracują wychowawcy podwórkowi - sporządzenie dokumentacji.
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy terapeutycznej i wychowawczej.
3. Praktyka pomocnicza według harmonogramu wychowawcy podwórkowego oraz prowadzenie /samodzielne/ zajęć wychowawczych (np. organizacja czasu wolnego wychowankom – udokumentować w dzienniczku).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Bernasiewicz M., *Metodyka pracy wychowawcy podwórkowego wśród „dzieci ulicy”*, W: Pospiszył I., Konopczyński M., *Resocjalizacja – w stronę środowiska otwartego*. Warszawa 2007.
2. Kurzeja A., *Dzieci ulicy*. Kraków 2008.
3. Marzec-Holka K., *Dzieci ulicy w obszarze zadań pracy ulicy*, W: J. Brągiel, P. Sikora (red.), *Praca socjalna wobec rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń człowieka*. Opole 2005.
4. Bielecka E. (red.), *Streetworking. Teoria i praktyka*. Warszawa 2005.

➤ **Zadania szczegółowe praktyki (na bieżąco należy prowadzić dzienniczek)**

1. Ogólna charakterystyka pracy resocjalizacyjnej placówki.
2. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami. Wybranie jednego wychowanka do obserwacji ciągłej i prowadzenie obserwacji do końca praktyki.
3. Samodzielne poprowadzenie zajęć wybranych z planu pracy wychowawczej.
4. Opisać szczegółowo metody pracy z podopiecznymi oraz metody doskonalenia warsztatu pracy pedagoga podwórkowego (np. superwizja).

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. **Dzienniczek praktyki oraz opis przypadku (case study).**
2. **Opinia o odbytej praktyce, cechach osobowych i przygotowaniu metodycznym oraz organizacyjnym (wraz z pieczęcią placówki).**
3. **Raport z przebiegu praktyki zawodowej.**

